

sebnim ozirom na avstrijske razmere. To je pač najaktualnejši in najzanimivejši del brošure!

Drugi sestavek brošure „Rechtsstaat und Kulturstaat“ razpravlja v sicer ozkem, a vrlo interesantnem okviru o nalogah, ki si jih stavlja v sedanjosti moderna kulturna država. Malo delce je vredno, da se ga prouči. P.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1913.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Novoizvoljeni odbor je imel dne 14. t. m. svojo prvo sejo, v kateri se je najpreje konstituiral tako-le: dr. Danilo Majaron načelnik, dr. Oton Papež načelnika namestnik, dr. Mirko vitez Grasselli tajnik, dr. Josip Lavrenčič blagajnik, Božidar Bežek knjižničar. — Nadzorstvo društvenega glasila: dr. Oton Papež, dr. Fran Mohorič in Ivan Škarja. — Članarina znaša po pravilih in sicer za vse ljubljanske člane brez razlike letno 16 kron, za vnanje člane 10 kron. Naročnina na društveno glasilo velja 10 kron, za pravne praktikante in avskultante 6 K na leto. Zastonj se društveno glasilo načeloma nikomur ne pošilja. Društveni člani dobijo „izkaznice“ ter se vpíšejo v posebno knjigo društvenikov, katero vodi tajnik. Na sedežu zbornih sodišč slovensko-hrvaškega ozemlja ustanove se poverjenišva, katerih naloga bodi pred vsem propaganda za društveno glasilo in strokovno-družabna organizacija društvenikov. — Blagajniku se naroči, da pobere pred vsem društvenino in naročnino za leto 1912, ki se vsled smrti prejšnjega blagajnika dr. Štefana Lapajneteta dosedaj ni pobrala. Za leto 1913 naj se društvenina eventuelno tudi naročnina v Ljubljani pobira v pol ali tudi četrtletnih obrokih. — Knjižničarju se naroči, da do prihodnje seje pripravi nasvete zastran društvene knjižnice. — Z ozirom na dopis društva slovenskih inženerjev se sklene, da se odbor po svojem načelniku, načelnika namestniku in odborniku dr. Franu Mohoriču udeleži zborovanja dne 16. t. m., katerega sklicuje navedeno društvo v „Mestnem domu“ v zadevi ustanovitve realne gimnazije v Ljubljani. — Razne vesti društvenega glasila dobijo novo stalno rubriko: novi društveni člani; imena sedanjih članov se prilično priobčijo na platnicah „Pravnikovih“. — Evidenco glede oseb in korporacij, ki dobivajo društveno glasilo (društveniki, naročniki, uradi, strokovna društva in glasila) vodi knjižničar; reklamacije naj se naslavlajo nanj, ali pa na odbor oz. uredništvo in upravništvo lista. — O dopisu prof. dr. Ilešiča, ki se tiče vprašanja, v katerem obsegu naj se uvede slovenščina kot učni jezik na srednjih šolah, se je razvila daljša debata in so se storili tozadevni sklepi.

— (Osebne vesti.) Podeljen je predsedniku deželnega sodišča v Gradcu dr. Maksu pl. Ivichichu vitežki križec Leopoldovega reda. Imenovani so: za višjega dež. sodnega svetnika deželnosodni svetnik dr. Ivan Presker v Ljubljani na mestu; za avskultanta v okrožju višjega

deželnega sodišča v Trstu: pravna praktikanta dr. Friderik Vrančič v Ljubljani in Alojzij Debeljak v Novem mestu; za strokovne sodnike lajike iz trgovskega stanu: trgovec Karol Barborič, poslovodja Urban Horvat in trgovca Jurij Picek in France Seidl, vsi v Novem mestu za Novo mesto; za rudarskega svetnika višji rudarski komisar in strokovni sodnik lajik izmed rudarskih izvedencev Vincenc Strgar v Ljubljani. Premeščen je: sodnik dr. Pavel Skabrné iz Litije v Ljubljano. Podeljeni ste sodnikoma v okrožju višjega deželnega sodišča v Gradcu mesti: dr. Franu Kotniku v Litiji, Alojziju Nendl v Ljubljani. — Vpisani so v odvetuiški seznam: dr. Ivan Lovrenčič v Ljubljani, dr. Franc Gaberšček v Gorici, dr. Josip Frfolja v Trstu, dr. Ivan Terstenjak v Gradcu, dr. Anton Quarantotto v Trziču (Goriško). Umrl je: deželnosodni svetnik in sodni predstojnik v p. Alojzij Kessler v Vel. Laščah.

— (Dr. Julij Rorauer.) Neizprosna smrt je ugrabila dne 4. decembra p. l. zagrebškemu vseučilišču njegovega duhovitega učitelja nacionalne ekonomije — dr. Rorauerja; umrl je boleajoč dalj časa na živcih na Dunaju v sanatoriju Loew ter bil z vsemi akademičnimi častmi dne 8. decembra izročen hrvatski zemlji.

Rorauer se je rodil 1859. leta v Senju ter dovršil pravne študije l. 1888. na zagrebškem vseučilišču; v prakso je vstopil pri kr. zemaljski vladi, leta 1905. pa se je habilitiral na univerzi za docenta iz narodnega gospodarstva in postal že leta 1906. javni redni vseučiliški profesor; fungiral je kot dekan in rektor.

Rorauer je bil velik in mnogostranski talent na znanstvenem, publicističnem in literarnem polju. Še za časa svojih pravnih študij je bil „Obzorjev“ gledališki recenzent ter spisal pozneje tudi vrsto dram, ki so se pod Kneislovo indendanturo z velikim uspehom uprizarjale; sočasno je pisal v novinah feljtone satirične vsebine. Njegove znanstvene publikacije so vzbujale veliko pozornost pri bralcih hrvatskega „Mjesečnika“. — Akademična mladina je svojega duhovitega in nenavadno dobrega učitelja oboževala, kar sta v nagrobnicah prav posebno poudarjala dekan pravoslavne fakultete dr. Ljudevit pl. Andrassy in govornik akademikov pravnik Ivo Krbek. „Laka Ti bila hrvatska zemljica, slava Tebi, umni i dobri učitelju naš!“

— (Ljudska vseučiliška predavanja v Zagrebu) so zadela ob tako živo zanimanje občinstva, da se je dosegla in celo prekoračila numerična višina enakih priredb na Dunaju in v Pragi. (Zagreb 120, Dunaj 119, Praga 118 slušateljcev oziroma slušateljic v vsakem tečaju). Tudi ženski svet je z dostojnim številom reprezentiran, dasi zaostaja v tem pogledu Zagreb daleč za Prago in Dunajem. Januarja in februarja so bila oziroma so napovedana ta-le predavanja: o spolnih boleznih (dr. Dragutin Mašek), uvod v kemijo (dr. G. Janeček), izbrana življenska vprašanja (dr. Alb. Bazala), uzroki zločina (dr. J. Šilović) in iz estetike graditeljstva (dr. I. Kršnjavi). — Toplo pozdraviti je pri nas enak poskus, zanesti med širše kroge zanimanje za akademična vprašanja: muzejsko društvo prireja v Ljubljani ciklus predavanj, ki pa so, kakor naravno že z ozirom na delokrog društva, ki jih prireja, omejena le na nakatera polja akademičnih znanosti. Morda bi se dal predmet predavanj ob primerni kooperaciji s pravniki in zdravniki razširiti in nekaka ljudska vseučiliška predavanja na splošni akademični

podlgi? Teško si je misliti silnejšega argumenta za slovensko univerzo v Ljubljani, kakor taka, sistematično urejena, stalna predavanja, v obilnem številu obiskana od vseh slojev občinstva!

— (Novo hrvaško strokovno-pravno in stanovsko glasilo). Klub odvetnikov v področju odvetniške komore v Osjeku izdaja od 1. januarja t. l. mesečnik, ki mu je ime: *Pravnik*. Glasilo je strokovno in stanovsko ter priobčuje znanstvene razprave in praktične slučaje, klub sam pa ima namen gojiti znanstveni duh in vzajemnost med člani in zastopati interese odvetniškega stanu. — Novemu sodelovalcu na polju jugoslovanske pravne znanosti želimo najboljši uspeh.

M. G.

— (Zakon z dne 30. novembra 1912.) Vsled moratorijev na Balkanu občuten nedostatek naše zakonodaje odpravlja v zmislu člena 53. haškega enotnega meničnega reda ta zakon o vplivu višje sile na izvrševanje meničnopравниh dejanj. Omogočeno je s tem imetniku menice, da uveljavlja svoje regresne pravice tudi tedaj, ako nepremagljiva (nepremostljiva, neodklonljiva) ovira nasprotuje pravočasni prezentaciji menice ali pravočasnemu protestovanju radi neplačila. Med tem ko ima zakon pri nas že od dne 1. decembra 1912 kot dneva razglasitve svojo moč, tvorijo analogne določbe v drugi polovici države ob času, ko to pišemo še zgolj zakonsko osnovo. Tehnika in jezik uzakonjevanja se kljubu popolni analogiji predmeta in temelja v obeh državnih polovicah precej razlikujeta in iz tega vidika utegne zanimati naše pravnike besedilo zakona oziroma osnove, katera prinašamo (radi lažje primere) v hrvatskem jeziku:

Avstrijski zakon.

§ 1. Ako prezentaciji mjenice ili podignuću protesta suprotstoji unutar propisnih rokova nepremostiva zaprijevka (viša sila), to se ti rokovi produkljuju.

Vlasnik imade svog indosanta o nastupu više sile bezodvlačno obavjestiti i to uz dometak dana i svog potpisa na mjenici, ili jednoj allongi zabilježiti; osim toga uporabljaju se ustanove čl. 45. mjenbenog reda.

Prestane li viša sila, to mora vlasnik mjenice bez odvlake prezentirati mjenicu na prihvat (v sprejetje) ili platež, odnosno podići protest.

Potraje li viša sila dulje od 30 dana nakon dana dospelosti, to se može preduzeti regres, bez da je prezentacija ili podignuće protesta potrebno.

Za mjenice na vid, ili mnjenice, koje glase na neko stanovito vrijeme

Hrvatsko-ogrška zakonska osnova.

§ 1. Ako se radi neotklonivih zaprijevka (slučaj više sile) mjenica ne može predočiti ili podići prosvjed unutar opredijeljenog roka, ovaj se rok produkljuje.

Posjednik mjenice dužan je svog neposrednog prednika bez odvlake ubavijestiti o slučaju više sile, te ovu ubavjest datumom i potpisom zabilježiti na mjenici ili na prodiljci; u ostalom primjenjuju se odredbe § 45. zak. čl. XXVII.: 1876.

Nakon prestanka više sile dužan je posjednik mjenice istu prihvata ili plateža radi bezodvlačno predočiti i podići prosvjed, u koliko ima tomu mjesta.

Ako viša sila traje preko trideset dana iza dospeljeka, može se zavrata vršiti, a da nije od potrebe ni predočenje mjenice ni podignuće prosvjeda.

U pogledu mjenica, plativih na vid ili na stanovito vrijeme poslije

poslije vida, teče tridesetdnevni rok od onog dana, kojeg je vlasnik mjenice sam, prije negoli je istekao rok prezentacije, svog indosanta obavjestio o nastupu više sile.

Činjenice, koje pogode samo osobu vlasnika ili onog, kojem je naložio prezentaciju mjenice i podignuće protesta, ne smatraju se slučajevima više sile.

§ 2. Ovaj zakon stupa u krijepost danom proglašenja.

Ustanove stavaka 1., 3., 4. i 6. § 1. uporabljaju se ali na mjenice, koje su i za 11. novembra 1912. dospjele.

§ 3. Provedba ovog zakona povjerava se Mom ministru pravde u sporazumu sa ministrima trgovine i financija.

vida, počima tridesetdnevni rok od dana, kojega je posjednik mjenice obavjestio svog neposrednog prednika o slučaju više sile, makar to bilo i prije izmaka predodžbenog roka.

Ne mogu se smatrati slučajevima više sile takovi događaji, koji zadese tek osobu posjednika mjenice ili osobu onoga, kojemu je posjednik mjenice povjerio predodžbu mjenice ili podignuće prosvjeda.

2. Odredbe § 1. primjenjuju se i na trgovačke napatnice i na čekove.

§ 3. Ovaj zakon stupa na snagu danom proglašenja, te so odredbe istoga osim odredbe, zadržane u alineji 2. § 1., imaju primjenjivati počevši od toga dana i u slučaju, ako je predodžbu ili podignuće prosvjeda sprečavala u § 1. naznačena neotkloniva zapreka (viša sila) još prije, nego što je ovaj zakon stupio na snagu no poslije 29. septembra 1912.

Provedba ovog zakona povjerava se ministru trgovine i pravosudja, a u Hrvatskoj i Slavoniji obzirom na sudbenost banu Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

M. G.

— (Odvetnik ne krši časti in ugleda svojega stanu, če motivirano označuje izpovedbo priče kot neresnično.) Disciplinarni svet odvetniške zbornice je oprostil nekega odvetnika od obtožbe, da bi se bil s tem, da je označil izpovedbo neke priče kot krivo in neverodostojno, okrivil disciplinarnega pregreška kršenja stanovske časti in ugleda. Zbornični pravdnik se je proti tej odločbi pritožil, disciplinarni senat vrhovnega sodišča pa pritožbi ni ugodil. Iz razlogov: Priziv izvaja, da označuje obdolženec v svojem revizijskem spisu neko pričo ne samo kot povsem neverodostojno, marveč da jo okrivlja naravnost krive prisege. Taka obdolžitev utegne pričino eksistenco z ozirom na njen stan uničiti in vsebuje torej ta obdolžitev kršenje stanovske časti in ugleda. Res se trdi v revizijskem spisu, da izpovedbi priče ne gre niti najmanjša vera in da je očitno kriva. Ta trditev se pa sklicuje in opira na tozadevna obširna izvajanja prizivnega spisa, sestavljenega od istega odvetnika; v tem spisu se obširno predočujejo nasprotstva med izpovedbo te priče in vseh ostalih v pravdi zaslišanih prič; prizivni spis izrecno trdi, da je priča izpovedala bodi si v zmoti bodisi vsled autosugestije ter vsled tega oddala objektivno napačno izpoved. Inkriminovana trditev revizije razumevati je torej le tako-

kakor je to natančneje izvedena v prizivnem spisu, na katerega se revizija izrecno sklicuje. Slednja ne trdi, da bi bila izpovedba priče tudi subjektivno napačna in se more k večjemu karati, da se revizija nekoliko neprevidno izraža. Vse to opravičuje domnevo, da je odvetnik, izpolnujoč svojo dolžnost pri zastopanju interesov svoje stranke, zgol z dopustno odločnostjo označil pričino izpovedbo kot objektivno nepravilno. *M. G.*

— (Zasilne poti.) Zakon z dne 7. julija 1896 št. 140 drž. zak. o dovoljevanju zasilnih poti, obsegajoč 28 paragrafov, doioča v zadnjem odstavku § 1., da se zasila pot **za** gozdna zemljišča po tem zakonu ne dovoljuje. Ta odstavek razveljavlja člen 1. zakona z dne 9. januarja 1913 št. 7 drž. zak. S tem je uzakonjeno, da velja v bodoče za dovoljevanje zasilnih poti tudi za gozdna zemljišča zakon z dne 7. julija 1896 št. 140 drž. zak. in ne več izključno gozdni zakon z dne 3. decembra 1852 št. 250 drž. zak. §§ 24. in 25., ki ostaneta tudi še vnaprej v veljavi. Razprava o zahtevku, da se dovoli zasilna pot za gozdno zemljišče, vršiti se bo torej mogla v bodoče tudi pred okrajnim sodiščem, v katerega okolišu se nahaja gozdno zemljišče, katero nima za redno obdelavo in rabo potrebne potne zveze z javnim potnim omrežjem in ne več izključno pred upravnim oblastvom. — Ob času ko se je pripravljaj in razpravljaj zakon o zasilnih potih, je prevladovalo mnenje, da za dovoljevanje takih poti za gozdna zemljišča zadostujejo določbe §§ 24. in 25. gozdnega zakona. Sedaj razveljavljeno določbo o omejitvi glede gozdnih zemljišč je praksa sploh napačno razumevala. Zasilne poti po gozdnih zemljiščih v prid negozdnih zemljišč imela so se že tudi dosedaj dovoljevati po zakonu iz leta 1896. Le za zasilne poti v prid gozdnim zemljiščem je bila pridržana izključna kompetenca upravnih oblastev. Praksa upravnih oblastev je pa bila tako ozkosrčna, da so interesovani krogi vedno glasneje zahtevali odpomoči. Slednja so namreč v prid gozdnim zemljiščem dovoljevala zasilne poti za spravljanje n. pr. le specifično gozdnih produktov, ne pa n. pr. za kamenolome v gozdih, dovoljevale so se pota le za kratek čas, ni se pripuščalo umetnih poti itd. Tej ozkosrčni praksi je skušal priti v okom razpis poljedelskega ministrstva z dne 19. novembra 1907 št. 48249, ki osobito povdarja, da je dovoljevati v prid gozdnim zemljiščem zasilno pot za gozdne produkte katerega koli imena tudi za dalj časa, da je dovoljevati v okviru zasilnih poti tudi potrebna skladišča v gozdu itd.

Interesovani krogi (industrijski in poljedelski svēt in XXII. avstrijski gozdni kongres) so pa želeli, da se sicer vzdrže določbe §§ 24 in 25. gozdnega zakona, da se pa zaeno tudi odpravi zadnji odstavek § 1. zakona o zasilnih potih, da bodi lastniku gozdnega zemljišča na prosto, da se poslučuje, kakor mu bolje kaže, v doseg zasilne poti bodisi gozdnega zakona bodisi zakona o zasilnih potih.

Tem željam ustreza novi, določbo § 1. cit. zak. razveljavljajoči zakon, s čemer postanejo gozdovi, katere je zadevalo dosedaj le breme zasilnih potov, deležni tudi udobnosti zakona o dovoljevanju zasilnih poti. *M. G.*

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.